Jan 1973

MARS ET HISTORIA

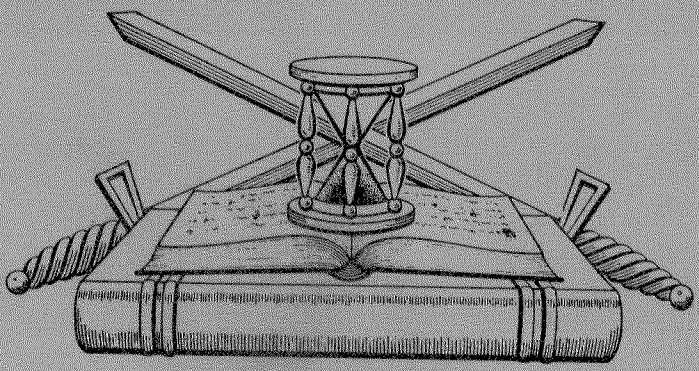

ORGAAN

VAN DE
NEDERLANDSE VERENIGING
TER BEOEFENING VAN DE
MILITAIRE HISTORIE

OPGERICHT 20 AUGUSTUS 1966

SAMENSTELLING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR:

Voorzitter	:	F.L. Diekerhoff
Ondervoorzitter:		J. Albarda
1e Secretaris	:	F.J. van Lier
2e Secretaris	:	H. Ringoir
Penningmeester:		C.J. Kneppelhout
Archivaris	:	J.J.B.J. Bouvy
Leden	:	Mr. J.W.T. Bosch
		B.C. Cats
		W.F.K. Engelbrecht
		F.J.A. Lutz
		Drs. G.J.A. van Ojen, jr.
		Mr. Ch. L.M. Schaepman
		E.H.H. Weekenstroo

ADRESSEN DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter	:	Oranje Nassaustraat 1, Geldermalsen, Tel. 03455-1773
Ondervoorzitter:		Laan v. Clingendael 121, 's-Gravenhage, Tel. 070-246843
1e Secretaris	:	NAPO 890, Utrecht, Veldpost, Tel. 0949-2571.3137
2e Secretaris	:	Laan v. Nieuw Oost-Indie 289, 's-Gravenhage, Tel. 070-839994
Penningmeester:		Bremstraat 26, Den Helder, Tel. 02230-12153

Contributie bedraagt per jaar min. f 20,00, te storten op giro 14700 van de Algemene Bank Nederland N.V. te Den Helder, ten name van 'Nederlandse Vereniging Militaire Historie' rekening nummer 58.72.29.101.

SAMENSTELLING REDAKTIE-WERKKOMMISSIE:

Voor het Bestuur:	H. Ringoir, Laan van Nieuw Oost-Indië 289, 's Gravenhage
Uit de leden:	M. Boerma, de Ruyterstraat 68, 's Gravenhage
	E.W. van Popta, Columbusstraat 260, 's Gravenhage

SAMENSTELLING REDAKTIE-ADVIESKOMMISSIE:

Voor het Bestuur:	F.J.A. Lutz en Drs. G.J. van Ojen jr.
Uit de leden:	L.J. Spanjaerdt Speckman

AFDELINGSKORRESPONDENTEN: Zie binnenomslag van de achterzijde.

„DE DONDERBUS"

Sophiakade 5 b, Rotterdam 3016

GEOPEND VRIJDAG 19.00 - 21.00 uur

ZATERDAG 10.00-18.00 UUR

Inkoop - Verkoop - Ruil

Oude wapens — Antiek — Munten

MILITARIA

w.o. Bajonetten — Sabels — Degens — Zwaarden — Uniformen

van soldaat tot generaal.

Helmen in 100 verschillende uitvoeringen.

Orden en Erentekenen — ned., duits, russ., frans enz.

Emblemen — Tinfiguren — Vreemdelingen Legioen — Para

Commando — enz.

Camouflage uitrustingstukken — Ponjaards

DOCUMENTATIE

over Wapens van antiek tot modern — Uniformen — Munitie

Alle soorten Boeken en Tijdschriften van 2e W.-oorlog

Originele Documenten — Verzetsbladen — Strooibiljetten —

Aanplakbiljetten — Foto's — Films en Projectoren

Gramofoonplaten

Zend- en ontvanginstallaties — Veldtelefoons —

Mijndetectors — Afstandmeters — Kijkers

Privé: J. WINTERS

Goudserijweg 77, Rotterdam, telefoon 010-126297

JACQUES SCHULMAN N.V.
AMSTERDAM-C. - KEIZERSGRACHT 448

Telefoon: (020) 233380 - 247721

NEDERLANDSE- en BUITENLANDSE MILITAIRE PENNINGEN

RIDDERORDEN, ONDERSCHEIDINGSTEKENEN en LITERATUUR
over deze onderwerpen.
Ook leveren wij miniaturen, knoopjes, strikjes, batons

THERMOPLASTICS
VLAARDINGEN/HOLLAND

HERALDISCHE WAPENSCHILDEN
EN EMBLEMEN

met de hand geschilderd in
natuurlijke kleuren en
originele uitvoering,
ook auto-stickers en
emaille emblemen leverbaar

GD SIMONS

Alleenverkoop in Nederland bij :
THERMOPLASTICS - WAPENKUNDE
Mathenesserweg 67b - Postbus 194 - Rotterdam
Telefoon 010 - 154682

MARS ET HISTORIA

7e jaargang
nummer 5
januari 1973

De 'NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE', opgericht op 20 augustus 1966 en erkend bij K.B. no. 50 van 14 juni 1968, is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en onderscheidingen van militaire- en semi-militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijksdelen.

INHOUD

Bestuursmededelingen	
Studieafdeling Militaire Emblemen	B.C. Cats
Studieafdeling Militaire Muziek	Mr. R.A. Schimmel
Prijsvraag	
Honderjarige Herdenking van de Atjehoorlog	J.H.J. Brendgen
Studiekring Militaire Folklore	L. Verhoeff
Zr. Ms. Ramtorenschip "KONING DER NEDERLANDEN"	J.K.M. Bottema.

B E S T U U R S M E D E D E L I N G E N

WIJZIGING HUISHOUDELIJK REGLEMENT

In verband met het besluit van de Algemene Ledenvergadering, waarbij de jaarlijkse contributie werd verhoogd van ƒ 15,-- tot ƒ 20,-- heeft het bestuur met inachtneming van artikel 5 en krachtens artikel 8 van het Huishoudelijk Reglement het Artikel 2 van dit reglement als volgt gewijzigd:

Artikel 2

Als jaarlijkse bijdrage voor het lidmaatschap wordt tenminste betaald door:

a) gewone leden, personen: twintig gulden (ƒ 20,--)
gewone leden, zedelijke lichamen: honderd gulden (ƒ 100,--)

b) begunstigers, personen: dertig gulden (ƒ 30,--)
begunstigers, zedelijke lichamen: éénhonderd en vijftig gulden (ƒ 150,--)

Als bijdrage voor het lidmaatschap voor het leven wordt tenminste betaald door:

a) gewone leden, personen: tweehonderd gulden (ƒ 200,--)
gewone leden, zedelijke lichamen: achthonderd gulden (ƒ 800,--)

b) begunstigers, personen: driehonderd gulden (ƒ 300,--)
begunstigers, zedelijke lichamen: twaalfhonderd gulden (ƒ 1200,--).

EMBLEEM "MARS ET HISTORIA"

Op de Algemene Vergadering is door de overgrote meerderheid der aanwezige leden het verlangen uitgesproken het embleem van onze vereniging te bezitten in de uitvoering die door ons medelid GD. SIMONS vervaardigd wordt voor talrijke onderdelen van de drie krijgsmachtsdelen.
Bij voldoende deelname kunnen deze emblemen geleverd worden voor ƒ 10,-- per stuk. Alleen indien de leden, die hiervoor belangstelling hebben, zo spoedig mogelijk de door hen gewenste aantallen bij de penningmeester Bremstraat 2, Den Helder, bestellen, kan het bestuur over dit sympathieke plan een besluit nemen.

LEZING ALGEMENE VERGADERING

Op veelvuldig verzoek zal de lezing die de heer van Popta Sr. op onze Algemene vergadering heeft gehouden in een volgend nummer van "Mars et Historia" worden opgenomen.

BERICHT VAN PENNINGMEESTER

Het gaat gewoon slecht met de contributiebetaling!
Eind juli j.l. had slechts de helft van het aantal leden hun contributie voor 1972 betaald.
Niet-betalers in een persoonlijke brief aan hun verplichtingen herinneren kost de penningmeester veel tijd, veel OVERBODIGE tijd en onze vereniging kost het veel geld.
De redenen moge velen zijn: vergeten?
Vergeten is menselijk, maar u kunt het voorkomen en wel als volgt:

doer de girodienst of uw bankinstelling een volmacht te geven voor automatische overboeking
(bij voorkeur in december voor de contributie van het komende jaar)

Het bestuur rekent er op dat u aan dit verzoek zal voldoen!
U bespaart u en uw penningmeester veel narigheid.

Anderzijds heeft het bestuur de penningmeester gemachtigd met directe ingang de gemaakte kosten - afgerond naar boven - voor eventuele aanmaningen betrokken lid in rekening te brengen.

Het bestuur hoopt evenwel dat het zover niet behoeft te komen.
Door gehoor te geven aan het verzoek van de penningmeester steunt u onze vereniging.
WIJ DANKEN U!

HET BESTUUR.

BEZOEK AFDELING VADERLANDSE GESCHIEDENIS VAN RIJKSMUSEUM TE AMSTERDAM

17 februari 1973 te 14.00 uur.
Aanmelding vóór 10 februari 1973 bij Penningmeester, bij voorkeur door aanmeldingsformulier uit dit blad. De entree wordt door door de vereniging voldaan.

RUILBEURS UTRECHT

zal worden gehouden op 31 maart in de cantine van de Kazerne der Koninklijke Marechaussee in Fort De Bildt, Bildtstraat, Utrecht (nabij verkeersplein genaamd de Berekuil, ongeveer 300 meter richting Amersfoort rechtsaf).
NADERE BERICHTEN VOLGEN.

FILMAVOND 's GRAVENHAGE

voorlopig vastgesteld op vrijdag 1 juni 1973 te 20.00 uur
NADERE BERICHTEN VOLGEN.

7e Lijst van aanvullingen en wijzigingen op de ledenlijst 1972

Aanvullingen:

381.	Valette, J.G.A. Kapitein Klu	Postbus 385 Enschede	11-19	X
382.	Speet, F.J.G.M. Commissionair en Shipchandler	Markt 14 zw. Maassluis	4	-
383.	Haas, H.G. de 1e Lt. M.A.	De Streep Eindhoven	-	-
384.	Wouw, G.F.N. van Ambt. K. v. K.	Guido Gezellelaan 94 Harderwijk	-	-

Adreswijzigingen:

22.	Beaumont, H.A.J.M.	Oud adres: Burgem. Caan van Necklaan 316, Leidschendam. Nieuw adres: Spechtlaan 243, Leidschendam.
322.	Cattenburch, G.A. van	Oud adres: Da Costasingel 26, Hazerswoude-Rijndijk. Nieuw adres: W. Klooslaan 50, Hazerswoude-Rijndijk.

EMBLEMEN VAN DE BELGISCHE KRIJGSMACHT

Op de vlaggendag, die op 9 september 1972 door de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde te Valkenburg werd georganiseerd (zie aankondiging in Juli-nummer), ontving onze 2de Secretaris uit handen van Kapitein-commandant A. Galland een exemplaar van "Emblemen en eervolle Vermeldingen van Eenheden" door Kapitein-commandant L.A. Lecleir, bestemd voor de bibliotheek van onze vereniging.
Dit boek omvat de volledige omschrijving van alle vaandels, standaarden en fanions, die in de Belgische Krijgsmacht gevoerd werden en grotendeels nog in gebruik zijn.
Het is een onmisbare bron van kennis voor ieder, die belang stelt in het Belgische leger en haar vaandels.
Hoewel het bestuur de Dienst Geschiedenis der Krijgsmacht te Brussel reeds voor dit gewaardeerde geschenk bedankt heeft, wil het ook op deze plaats nogmaals de erkentelijkheid voor al onze leden hierover uitspreken.
Belangstellende leden, die dit boek willen bestuderen, kunnen dit aanvragen bij onze bibliothecaris.

RECTIFICATIES:

In ons Lustrum-nummer is bij de tweede afbeelding behorende bij het artikel "De Vestingstad Brielle" vermeld dat deze ontleend is aan het Stedenboek van Blaeu. Ons medelid Kolonel W.F.K. Engelbrecht wijst ons er op, dat deze afbeelding reeds voorkomt in de tweede druk van "BURGUND NIEDERLANDE" van CASPAR MERIAN, uit 1659.

In de 1ste aflevering van de serie "De Emblematiek der Parate Eenheden" in het 3de nummer van onze 7de jaargang is op bladzijde 91 vermeld, dat de in plastic geperste reliefs worden vervaardigd door de Firma Thermoplastics.
Dit moet zijn: door ons medelid G.D. SIMONS (zie advertentie in ons blad, Red.)
Verder werden in de toelichting bij afbeelding 10 op bladzijde 94 de kleuren zwart, groen en wit vermeld.
Hiervoor dient gelezen te worden respektievelijk ROOD, BLAUW en GEEL.

STUDIEAFDELING MILITAIRE EMBLEMEN

In deze rubriek worden artikelen, bekendmakingen, vragen alsmede antwoorden gepubliceerd ten behoeve van verzamelaars van en geïnteresseerden in militaire emblemen.
Correspondent: B.C. Cats, Aagje Dekenlaan 87, Bussum; tel. 02159-13563

---

1. 3rd United States Army Infantry Regiment.

Het 3e Infanterie Regiment (The Old Guard) is de oudste infanterie eenheid in het Amerkikaanse leger en de traditie gaat terug tot 1784, de tijd waarin de Verenigde Staten van Noord-Amerika werden gesticht.
Sinds 1948 is het regiment gestationeerd in het gebied van Washington (District of Columbia) in het historische Fort Myer en het nabij gelegen Fort McNair.
3rd Infantry heeft een tweevoudige opdracht, nl. het verrichten van garnizoensdienst en beveiliging van Washington D.C., zowel als de uitvoering van ceremoniele diensten in de hoofdstad der V.S.
"The Old Guard" ontving haar bijnaam van Generaal Winfield Scott gedurende de overwinningsparade in Mexico City in 1848, hetgeen het eind van de Mexicaanse oorlog betekende. 42 Gevechtslinten (battle streamers) en een dapperheidsonderscheiding sieren het vaandel; zij duiden op het heldhaftige verleden van de slag bij Fallen Timbers in de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog tot de strijd in Vietnam.
Optredende als erewacht voor het leger en escorte voor de president der V.S. wordt vaak de onofficiële toevoeging gebruikt "The President's Own".
Het donkerblauwe gekleede tenue is dan ook één vertrouwd gezicht in de hoofdstad, waar de eenheid optreedt bij ceremonies in het Witte Huis, het Pentagon, bij de nationale monumenten en elders in het Washington District.
Daarbij onderhouden de militairen van het 3e Regiment een 24-uurs erewacht bij de graftombe van de Amerikaanse onbekende soldaat op Arlington, de nationale begraafplaats. Ook verzorgt zij in het voorjaar en in de zomer demonstraties te Fort Myer, Fort McNair en rondom het Washington monument, op de zgn. monument grounds.

In april 1971 bezocht Uw correspondent zo'n voorjaarsevenement, genaamd "Prelude to Taps", uitgevoerd door het verstrekte 1ste bataljon van het 3e Inf. Regiment met medewerking van: Army Drill Team, Continental Color Team, U.S. Army Band and Chorus, Fife and Drums Corps and Herald Trumpets.
De groots opgezette show werd gedurende de avonduren gehouden in Fort Myer ter gelegenheid van het jaarlijkse nationale "Cherry Blossom Festival" wanneer de Japanse Kers in Washington in bloei staat en doet denken aan onze jaarlijkse "Taptoe Delft".
In een ter plaatse uitgereikt boekje wordt vermeld dat "Prelude to Taps" is gegroeid uit de "Tattoo", een hoornsignaal ontstaan in de 18e eeuw in Nederland teneinde de tap te sluiten en de troepen naar hun kwartieren te roepen.
"Prelude tot Taps" wordt uitgevoerd als een historisch schouwspel dat het ontstaan en de geschiedenis van het Amerikaanse leger aan de bezoekers toont. Tijdens het plaatsnemen der toeschouwers speelt de U.S. Army Band enige ouvertures; als iedereen gezeten is marcheert een organieke infanterie compagnie in volledige gevechtsbepakking en bewapening op, voorafgegaan door de vaandelwacht, waarbij de nationale vlag en het regimentsvaandel. Zij houden halt, maken front, presenteren de wapens en de band speelt het nationale volkslied.

Dan worden de schijnwerpers gedoofd, de troep marcheert onzichtbaar voor de toeschouwers af en als de spotlights wederom aanflitsen staat in het centrum van de lichtbundels een eenzame soldaat. Een stem declameert op de achtergrond: "I am an American fighting man, I serve in the forces which guard ou country and our way of life. I am the sum of all that have gone before me, AND THIS IS MY STORY".
Dan volgen de tablaux elkaar snel op; een ruiter verschijnt, luidkeels roepend: "The British are coming!, Minute men stromen tezamen en militia troepen in hun 18e eeuwse uniformen verzamelen zich voor de eerste slag in de vrijheidsoorlog, bij Lexington.
Dan tablaux uit de oorlog van 1812, wederom tegen de Engelsen; de Mexicaanse oorlog; de burgeroorlog die begon in 1861; veldtochten tegen de Indianen, de Spaans-Amerikaanse oorlog en dan de 1e wereldoorlog. De band speelt melodieën uit die tijd, zoals "The Yanks are coming" en troepen gekleed als in 1917 schepen zich in via een decor dat in de duisternis, vallend tussen de tablaux, bliksemsnel is opgezet.
Dan de 2e wereldoorlog, taferelen uit Europa en de Pacific, Korea en Vietnam.
Hierna een feilloze exercitiedemonstratie van het U.S. Army Drill Team, afgerond door een demonstratie in het overgooien van de geweren met opgeplante bajonet, die door de lucht buitelen en feilloos worden opgevangen.
De finale is een parade van alle deelnemende troepen in hun historische uniformen, met op de geweren geplante bajonetten, een gebruik dat in 1922 officieel door het Departement van Defensie is toegekend aan het 3e Regiment Infanterie als herinnering aan de bajonetaanval in de Mexicaanse oorlog. Voldaan gaan de bezoekers huiswaarts, de twee uur durende show, met de precisie van een uurwerk getimed en feilloos uitgevoerd was een lust voor oog en oor.

Tenslotte geven we U nog de emblemen die thans door 3rd Infantry op de uitgaans tenue worden gedragen. Het zgn. distinctive insignia is een goudkleurig embleem voorstellende een driekante steek voor officieren uit 1784 met kokarde en pluim, geplaatst op een getwist koord. Het wordt gedragen op het midden van de beide schouderbedekkingen.

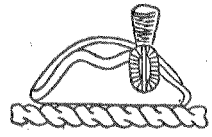

Bovendien dragen de militairen van 3rd Infantry rond de linkerschouder een zwart lederen band met geel vlechtsel, op de wijze zoals een fluitkoord wordt gedragen. Het is een replica van de riem van een "knapsack", het ransel uit de 18e eeuw.

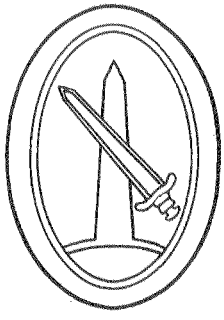

Op de linkerbovenmouw draagt 3rd Infantry het mouwembleem van het Military District of Washington, dat in 1942 werd ingesteld. Dit ovale embleem vertoont een witte obelisk, voorstellende het Washington monument, dat zich in zuid-Washington op de Mall tussen het Capitol en het Witte Huis bevindt, als gedenkteken voor de eerste president der Verenigde Staten. De witte obelisk is geplaatst op een groene heuvel en wordt gekruist door een diagonaal omhoog gericht zwaard, afstekend tegen een donkerblauwe avondhemel, het geheel omgeven door een smalle witte en een bredere rode rand. Leden van het muziekkoprs, het legerkoor en de erewacht dragen hierboven een schouderlint (shoulder tab) in blauw, waarop in witte letters resp.: ARMY BAND, ARMY CHORUS of HONOR GUARD.

2. MOUWONDERSCHEIDINGSTEKENEN K.L. WEGENS FUNCTIE OF GEOEFENDHEID, periode 1947 - 1952.

Wij vervolgen met de derde aflevering van deze serie.
Wellicht heeft de geïnteresseerde lezer zich afgevraagd waarom deze periode als eerste in Mars et Historia werd behandeld? Immers werd in nummer 4 van de 4e jaargang (oktober 1969) vastgesteld dat er t.a.v. deze soort mouwonderscheidingstekenen vijf periodes zijn te onderkennen, die duidelijk zijn af te bakenen.

a. Periode t/m mei 1940: in welke tijd ruim 30 verschillende mouwemblemen bij de K.L. werden gedragen;

b. Periode 1941-1946: n.a.v. de invoering van het battle-dress als uniform voor de K.L. werden ook de Britse onderscheidingstekenen voor speciale geoefendheid of functie overgenomen en was het toegestaan voor militairen beneden de rang van sergeant-majoor deze emblemen op de mouw te dragen. In deze groep vallen de originele, in Engeland vervaardigde zgn. "skill-at-arms" en proficiency badges, die aan de Nederlandse troepen werden verstrekt, dan wel aldaar door hen werden aangekocht.

c. Periode 1947-1951: de legerorder die de toen ingevoerde onderscheidingstekenen (o.a. de serie baret- en schouderemblemen) beschreef, bepaalde eveneens dat alsnog onderscheidingstekenen mochten worden gedragen die een graad van geoefendheid aangaven waarvoor in het Britse leger een onderscheidingsteken was vastgesteld. Daar de opleiding van onze troepen in Engeland was beëindigd en geen Nederlanders meer naar het Britse eiland werden gezonden, zijn de emblemen bij Nederlandse borduurinrichtingen vervaardigd. Vaak werd van het oorspronkelijke Engelse model afgeweken en teruggegrepen naar vóóroorlogse Nederlandse mouwemblemen, of werden emblemen der Koninklijke Marine nagemaakt. Alle emblemen zijn geborduurd op een khaki-ondergrond, t.w. de grove stof van het battle-dress, soms op een ondergrond van fijner khaki laken. Borduurselen van geel garen (soms gouddraad of geel garen in combinatie met gouddraad) en vaak langs de contouren afgezet met zwart garen;

d. Periode 1951-1960: een nieuwe legerorder (nr. 35/L van 1951) bepaalde nu dat de functie-onderscheidingstekenen van Brits model waren vervallen. Officieel werden slechts enkele functie-onderscheidingstekenen van Nederlandse oorsprong hiervoor in de plaats gesteld, o.a. voor verplegend-, tandheelkundig- en pharmaceutisch personeel. Onofficieel bleven echter de mouwemblemen uit de periode 1947-1951 voortbestaan en vaak zag men nog militairen met een of ander geborduurd embleem op de benedenmouw van de uniform;

e. Periode 1960-heden: in de nieuwe landmachtorder nr. 60022 zijn de mouwonderscheidingstekenen wegens geoefendheid tot een minimum teruggebracht.
Steeds meer gaat men ertoe over voor deze categorie metalen emblemen te ontwerpen, die op de plooi van de linkerborstzak worden gedragen.
Op deze manier kunnen ook officieren en hogere onderofficieren onderscheidingstekenen voor een speciale geoefendheid dragen. Na de invoering van het tweekleurige uniform verdwenen de niet officiele mouwemblemen geheel.

In deze aflevering behandelen wij de emblemen:
nr. 28: chauffeur: een stuurwiel met vier dubbele spaken, afgeleid van het Britse embleem dat echter van zwart en grijs garen was vervaardigd.

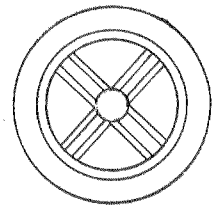

28

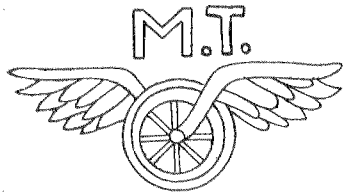

29

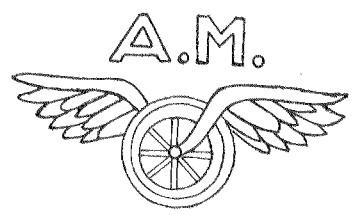

30

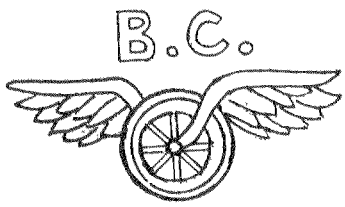

31

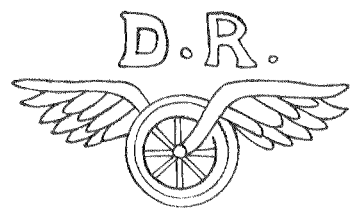

32

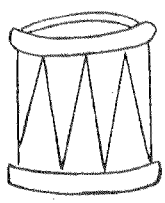

33

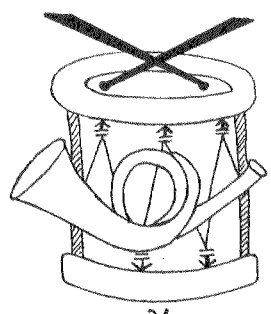

34

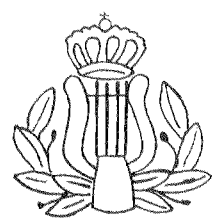

35

Reeds voor de oorlog bestond een mouwonderscheidingsteken voor de militaire chauffeur, n.l. een zesspakig automobielrad in rood. Behalve het hier afgebeelde stoffen embleem werd in de periode 1947-1960 ook vaak een goudkleurig metalen wiel gedragen, in vorm gelijk aan dat van het vóóroorlogse Korps Motordienst.

nr. 29: motor transport (oorspronkelijk Engels "Mechanized Transport").
Was bedoeld als embleem voor het personeel belast met de leiding van het onderdeelstransport, zoals de motortransport onderofficier. Er bestaan vele variaties en vormen der vleugels, e.e.a. afhankelijk van de borduurinrichting.
Tevens bestaan er vele variaties van de gebruikte initialen boven het gevleugelde wiel.

nr. 30: automonteur alsmede embleem met MM voor motormonteur. Beide Nederlandse fantasie, berusten niet op een Engels voorbeeld.

nr. 31: bren carrier/ (licht gepantserd voertuig op rupsbanden) chauffeur;

nr. 32: despatch rider (motorordonnans), beide emblemen overgenomen van Britse voorbeelden.

Voor leden van tamboer- en muziekkorpsen bestonden in het Engelse leger uiteraard mouwonderscheidingstekenen. Ook deze zijn in Nederland gedragen en alhier geborduurd. Gesignaleerd zijn:

nr. 33: tamboer

nr. 34: tamboer/hoornblazer

nr. 35: muzikant in militaire kapel

Laatstgenoemde emblemen hadden vanaf 1947 feitelijk geen enkel bestaansrecht. Immers werden voor deze functie of geoefendheid in 1947 wederom de klaverbladen en dubbele lissen op de schouderbedekkingen ingevoerd, zoals deze ook vóór de oorlog hadden bestaan.

(wordt vervolgd)

3. HERALDIEK IN DE TROPEN.

In tien voorgaande afleveringen van "Mars et Historia" zijn onder deze benaming een aantal mouwonderscheidingstekenen behandeld die in de periode 1945-1950 door onze troepen in het voormalige Nederlands-Indië werden gedragen.
Enerzijds waren dit emblemen die als zgn. korpsonderscheidingstekenen waren vastgesteld door de Legercommandant voor staven en eenheden van het Koninklijk Nederlands Indische Leger (de emblemen werden overigens ook gedragen door K.L.ers ingedeeld bij deze KNIL staven en eenheden); anderszijds waren de emblemen vastgesteld door de Minister van oorlog en bestemd voor K.L.-eenheden die naar Indië vertrokken.
Officieel waren dit:

EMBLEMEN STAVEN EN DIENSTEN VAN HET VOORMALIGE KNIL.

1a

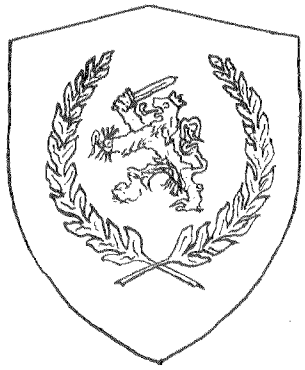

1b

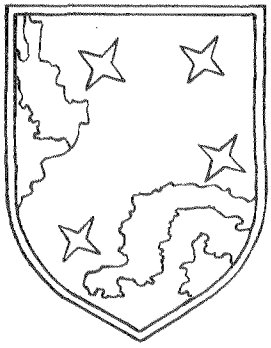

2

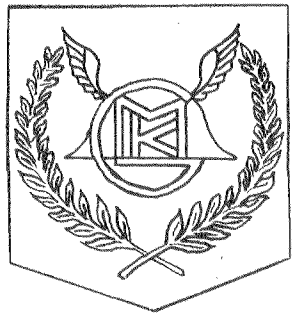

3

4

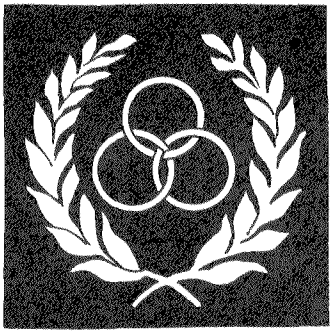

5

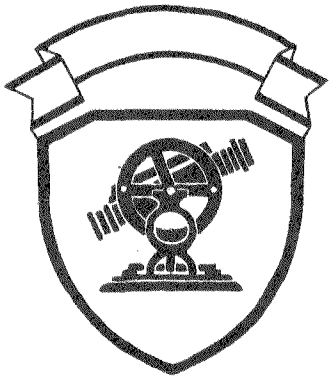

6

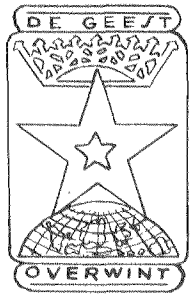

7

het algemeen embleem K.L. (de mouwleeuw) en de emblemen voor de 1e en 2e divisie, bewakingstroepen Ned. Indië, voor de lichting 1947 (ook wel 3e divisie genoemd) en de hierna volgende 41e Zelfstandige Infanteriebrigade. Het embleem voor de 42e Z.I.B. kwam niet verder dan het prototype en voor 43 Z.I.B. werd in Nederland nimmer een embleem ontworpen.
Naast deze officiele emblemen zijn door K.L.-eenheden naar hartelust emblemen ontworpen en gedragen. De emblemen waren in Indië zeer populair. De eenheden waren vaak bij de plaatselijke bevolking bekend onder de bijnamen, verkregen door deze emblemen (bijv. het 2e bataljon van 6 R.I. als "sepatoe roesak", door het embleem met de kapotte schoen).
Met medewerking van andere verzamelaars heeft Uw correspondent in voorgaande jaren de gegevens van zo'n 200 Indië-emblemen verzameld. Deze gegevens werden verwerkt in een manuscript "Heraldiek in de tropen", waarin de geschiedenis, beschrijving en de gekleurde afbeelding van deze emblemen. Vanwege de beperkte oplaag en daardoor kostbare druk durfde geen enkele uitgever tot heden het financiële avontuur van een uitgave aan.
Teneinde de geïnteresseerden in deze emblemen echter tóch kennis van deze materie te laten nemen, werd overgegaan tot verkorte publicatie in "Mars et Historia".
Achtereenvolgens werd gepubliceerd:

-deel 1 :	inleiding en mouwleeuw Nederland	in bulletin 10,		okt.	1967;
-deel 2 :	mouwleeuw Nederlandsch Indië	in bulletin 11,		jan.	1968;
-deel 3 :	embleem stafkwartier A-divisie	in bulletin 12,		febr.	1968;
-deel 4 :	embleem stafkwartier B-divisie	3e jaargang	nr. 1,	april	1968;
-deel 5 :	embleem T t/m Z-brigade	3e jaargang	nr. 2,	juni	1968;
-deel 6 :	embleem 1e divisie 7 dec. (C-divisie)	3e jaargang	nr. 6,	jan.	1969;
-deel 7 :	embleem 2e divisie (D-div.)	4e jaargang	nr. 1,	april	1969;
-deel 8 :	embleem voor lichting 1947 (E-Div.)	4e jaargang	nr. 2,	juni	1969;
-deel 9 :	41-42-43 Z.I.B. (F-G-H-Brigade)	4e jaargang	nr. 4,	okt.	1969;
-deel 10 :	bewakingsbataljons Ned. Indië	4e jaargang	nr. 5,	dec.	1969.

We willen thans deze serie vervolgen met de onderscheidingstekenen voor de staven en diensten van het voormalig Koninklijk Nederlands Indische Leger.
De nummers verwijzen naar de afbeeldingen:

1. Algemeen Hoofdkwartier:
   Een donkerblauw vierkant veld. In het midden een oranje klimmende leeuw, ter weerszijden omgeven door een oranje lauwertak. Ingesteld bij beschikking van de legercdt. nr. 283/GS/35 dd. 11 juli 1946.
   Het oorspronkelijke embleem was van stof (zie afbeelding 1a). In 1947 verscheen een metalen uitvoering op een schildvormig veld (zie afbeelding 1b). De leeuw uit het Nederlandse wapen is sedert lange tijd het embleem voor het Algemeen Hoofdkwartier.

2. Kabinet van de Legercommandant:
   Het veld van blauw, waarin witgerande lichtblauwe wolken. Hierop een sterrenbeeld van vier sterren in geel. Ingevoerd bij beschikking van de legercommandant nr. Kab/720 dd. 13 juni 1947.
   Het embleem geeft het sterrenbeeld Zuiderkruis weer, tegen een door de maan beschenen nachthemel en symboliseert het richting en leidinggevend principe op het zuidelijk halfrond. Embleem uitgevoerd in metaal.

In "Mars et Historia" 3e jaargang nr. 1 van april 1968 werd de tekst opgenomen van de beschikking van de legercommandant waarbij het embleem werd ingevoerd.

3. Kwartiermeester Generaal:
Ingevoerd bij beschikking van de legercommandant nr. 283/GS/35 dd. 11 juli 1946. Het embleem bestaat uit een donkerrood schild, in het midden een Mercuriushelm met vleugels in wit, gedekt door de gestyleerde letters KMG. Het geheel ter weerszijde omgeven door een lauwertak in wit. De Mercuriushelm is het symbool voor de handel; het duidt op het veelzijdig werk der KMG, waarvan een belangrijk deel is de materieelvoorziening. Het embleem, dat aanvankelijk werd uitgevoerd in stof en later ook in metaal vertoont tevens de nationale kleuren rood, wit en blauw.

4. Adjudant Generaal:
Een blauw schild waarop een lint met de woorden: "Nederlandsch Indië".
Op het midden van het gebogen lint bevindt zich een klimmende leeuw; onder het lint een monogram aangevende de letter AG. Lint, leeuw en monogram in geel.
Ingevoerd 11 juli 1946, nr. 283/GS/3. De ontwerper van het embleem lijkt geinspireert te zijn door het embleem met leeuw op een blauw schild en "Nederlandsch Indië" als gedragen in 1945, o.a. op Malakka (zie "Mars et Historia nr. 11, jan. 1968, blz. 5). Het embleem is van metaal en komt voor met naar links en naar rechts gaande leeuw. Tevens komt een variatie voor met "Indonesia" in het lint, hetgeen uiteraard nummer officieel werd ingevoerd.

5. Directoraat Centrale Opleidingen:
Een vierkant zwart veld. In het midden drie elkaar snijdende cirkels resp. rood, wit en blauw. Het geheel ter weerszijde omgeven door een oranje lauwertak.
Ingevoerd 11 juli 1946, besch. nr. 283/GS/35.
De drie cirkels in het embleem zijn overgenomen uit het olympisch symbool en duidt op vorming in een sportieve gezindheid. Het hierbij afgebeelde stoffen embleem heeft een formaat van 6 x 6 cm. In 1947 werd een metalen versie vervaardigd, die echter kleiner was nl. 5 x 5 cm.
Bij rondschrijven van de toenmalig Directeur Centrale Opleidingen (Kolonel KNIL Reemer) nr. 629/01.03.04 dd. 5 november 1946 werd bepaald dat het mouwembleem diende te worden gedragen door:
- militair personeel, ingedeeld bij DCO;
- militair personeel behorende tot de permanente staf van de onder het DCO gestelde depots en instructiescholen.

6. Topografische Dienst:
Een groen schild, omgeven door een zwarte bies. In het midden van het schild een zwarte theodoliet. De bovenzijde van het schild is gedekt door een boogvormig lint van 1 cm breedte, in oranje kleur met een zwarte bies.
Het embleem met het centraal geplaatste hoekmeterinstrument is representatief voor de Topografische Dienst; groen is, topografisch gezien, de meest overwegende kleur in het Indische landschap; het oranje lint met zwarte bies symboliseert het KNIL.
Het embleem werd ingevoerd bij beschikking van de legercommandant nr. 283/GS/35 dd. 11 juli 1946 en werd aanvankelijk in stof, later in metaal uitgevoerd.

7. Leger Gravendienst:
Dit embleem werd ingevoerd bij beschikking van de KMG nr. 118/3280/9 I dd. 4 februari 1949. Het wordt beschreven als een veld van rood, wit en blauw.
Op het witte veld een negenpuntige gouden kroon, waaronder een oranje vijfpuntige ster, rustend op een gedeeltelijk zichtbare aardbol waarop de zuidwest Pacific met Indische archipel zichtbaar is.
Op het rode veld de inscriptie "de GEEST" en op het blauwe veld "OVERWINT".
De negenpuntige kroon is de keizerskroon en gedragen op het hoofd van de hoogste gezagsdrager symboliseert het de Geest. De vijfpuntige ster was in de oudheid het symbool voor de Mens met de vijf idealen; liefde-wijsheid-schoonheid-gerechtigheid-wil. De eilanden van de Indische archipel geven aan waar de stoffelijke overschotten liggen verspreid, het symboliseert de Stof.
Embleem was uitgevoerd in metaal.

De hiervoor genoemde emblemen dienden te worden gedragen op de rechter bovenmouw van de uniform.

VRAAG:
Indien de lezers aanvullende gegevens ter beschikking hebben over de zeven behandelde emblemen, zoals gegevens der ontwerpers, symbolieken, etc. etc. worden zij dringend verzocht deze te zenden aan de correspondent van deze studie-afdeling.

STUDIEAFDELING MILITAIRE MUZIEK

Correspondent: Mr. R.A. Schimmel, de Mildestraat 57, 's Gravenhage.

Wellicht is het u ontgaan, maar het Nationaal Katholiek Thuisfront heeft een LP uitgegeven, die door de vier Nederlandse beroepskapellen wordt volgespeeld met "Latin American Rhythm", wat bij militaire kapellen momenteel zeer "in" is; prijs ƒ 10,--.
Uit Zwden nog - na de opheffing van de militaire muziek aldaar - een LP van de Militärmusikkaren i Uddevalla op Mercury 6421.500 geheten "Bohus Bataljon"; aan een kant de marsen en songs van dat bataljon, aan de andere kant volksmuziek uit die streek van Zweden, voornamelijk in driekwartsmaat.
Inmiddels is, door een loffelijk initiatief van het Zweeds verbond van marsvrienden, voorzien in het wegvallen van de militaire muziek, door het vormen van een eigen militaire kapel. Deze heeft aanstonds een LP het licht doen zien: Takt och Ton" op het eigen merk (!) Marcia MA 101. Niet gehinderd door commerciele overwegingen die altijd weer Stars and Stripes, Alte Kameraden en Colonel Bogey doen kiezen, heeft men deze LP volgepakt met niet eerder in de groef vastgelegde marsen. Alleen de technische kwaliteit van de opname laat nog te wensen over; de akoestiek in het Zweeds legermuseum is niet perfect. Een nieuwe LP waarbij met dit bezwaar rekening is gehouden staat reeds op stapel.
In Luxemburg is men nu ook wakker geworden; er zijn al twee EP's uitgegeven, een met vier processie-marsen (!) en een met het volkslied, de hymne van het vorstenhuis, een mars en enige signalen (Delta EP 40.080 en 40.081), terwijl een LP met 12 Luxemburgse marsen binnenkort zal verschijnen.

PRIJSVRAAG

De studie-afdeling militaire emblemen nodigt hierbij ALLE leden van "Mars et Historia" uit deel te nemen aan het oplossen van onze prijsvraag.

Uit Noorwegen de LP "Alt for Norge" op Fontana Special 6426.010 door het Kampen Janitsjarorchester (een goede kapel) met 12 Noorse marsen, waaronder 7 van de Noorse marskoning Oscar Borg.
De eerste LP van een militair orkest van de Ierse republiek is ook uit: Columbia TWO 376, Band of the Irish Army.
Van Groot-Brittannie vermeld ik nog:

MFP 5209, Band of the Royal Hussars;

Columbia TWO 325 "In martial Mood", Band of the Queen's Royal Irish Hussars.

Een merkwaardigheid tot besluit: op Signal SLP 53 (een Italiaans merk) is uitgegeven "Passo Romano", de marsen van het fascisme, waarop een aantal marsplaten uit de jaren 1930 tot 1945 is overgenomen, zoals Giovinezza, Ala Fascista, Vincere; een en ander uiteraard weinig volmaakt.

OPLOSSING VAN DE PRIJSVRAAG:

Op de voorgaande bladzijde ziet U vijftien emblemen afgebeeld die in diverse periodes, sinds 1924 tot heden door militairen van de KL zowel als van het KNIL, in Nederland dan wel daarbuiten, werden of worden gedragen.

De emblemen zijn van enige variatie; het zijn zowel onderscheidingstekenen voor regimenten (of tot regimenten behorende bataljons en korpsen, herinneringsonderscheidingstekenen, als onderscheidingstekenen voor vaardigheden.

De bedoeling is dat U tracht het embleem te identificeren, dus de benaming vaststellen of te achterhalen door welke eenheid het embleem werd gedragen.
De beginletters hiervan, of in enkele gevallen het nummer van het regiment waartoe het bataljon behoorde, vormen in dezelfde volgorde een spreuk.

De oplossing kunt U zenden naar de correspondent van deze rubriek, Aagje Dekenlaan 87 te Bussum. Voor 35 goede inzenders, gerekend naar chronologische binnenkomst der oplossingen is een gedenkboekje beschikbaar van het Regiment Huzaren Prins Alexander, uitgegeven ter gelegenheid van het 150-jarig bestaan in 1964. Het geeft op 32 bladzijden kunstdrukpapier, met 26 afbeeldingen, de geschiedenis van het regiment van 1814 tot 1964.

VEEL SUCCES

HONDERDJARIGE HERDENKING VAN DE ATJEHOORLOG

door J.H.J. Brendgen.

De in augustus 1972 te Banda Atjeh (Kutaradja) in de Indonesche taal verschenen verhandeling getiteld "Peutjoet" is geschreven door de Atjeher Teuku Tjoet Mohammed Hoessing (Tjoetje), zoon van de overleden Sjahbandar van Meulaboh (Westkust van Atjeh), waarin hij het belang van de restauratie en instandhouding van de voormalige Erebegraafplaats Peutjoet accentueert, aangezien dit kerkhof de geschiedenis en de heldenmoed onthult van het Atjehse volk tijdens de Nederlandse overheersing.
Deze verhandeling is in het Nederlands vertaald.

Een inleiding wordt gegeven door de plaatsvervangend Gouverneur van de "bijzondere provincie Atjeh", Drs. Marzuku Njakman, waarin hij o.m. er op aandringt, dit monumentale en historische kerkhof naar waarde te schatten en te verzorgen, opdat de huidige en volgende generaties herinnerd zullen worden aan de vrijheidsstrijd hunner voorouders, waarbij zovele slachtoffers zijn gevallen.

Schrijver "tjoetje" haalt o.a. aan dat in deze oorlog 4 generaals gesneuveld (overleden) zijn n.l. de Generaals Köhler, Pel, Demmeni en De Moulin, hetgeen volgens hem het heftige verzet van de Atjehers aangeeft.

De verrichtingen van verscheidene dappere Atjeh-officieren worden belicht; van haat en wraakgevoelens is nauwelijks sprake, dikwijls is er respect voor de dapperheid van enkele Nederlandse officieren, en is schrijver ontroerd aan de hand van de inhoud en zin der grafopschriften, waarbij elk graf een geschiedenis op zich zelf vormt.

In de passage omtrent "van Heutsz" wordt de vraag gesteld:
"Waarom is hij niet op Peutjoet begraven, temidden van zijn ondercommandanten, in plaats van te Amsterdam, waar onbehoorlijke knapen zijn herinneringsmonument hebben bevuild.

De brochure vormt een inleiding voor een herinneringsboek omtrent de Atjehoorlog, aangezien op 26 maart 1973 a.s. de herdenking zal plaats vinden, dat 100 jaar geleden (26 maart 1873) Nederland aan Atjeh de oorlog verklaarde, waarna in april 1873 de eerste Atjeh-expeditie volgde.
De verhandeling "Peutjoet", aangevuld met 18 foto's, is een ontroerende beschrijving van de Nederlandse bezettingstijd, waarin herhaaldelijk tot uitdrukking komt de noodzakelijkheid van de restauratie en blijvende onderhoud van de Erebegraafplaats "Peutjoet".

Deze verhandeling is verkrijgbaar à f 12,50 (inclusief portokosten), door overschrijving op girorekening 1376185 van J.H.J. Brendgen, Laurens Reaellaan 70' te Haarlem, waarvan de baten ten goede komen van het Peutjoetfonds.

N.B.
Het bestuur heeft een exemplaar van deze verhandeling ontvangen en kan de lezing aan iedere Nederlander van harte aanbevelen.

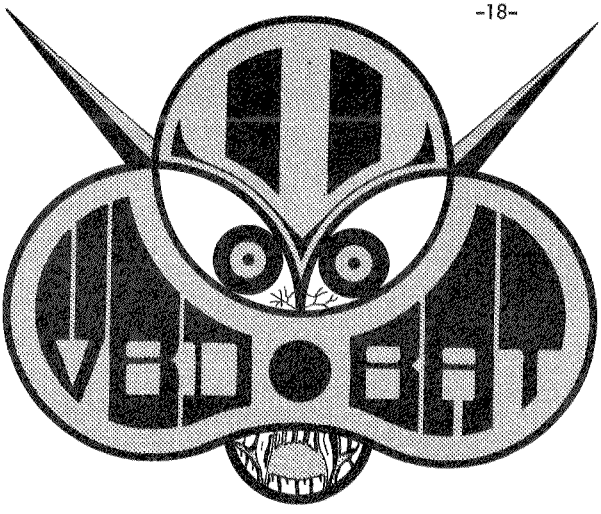

39

47

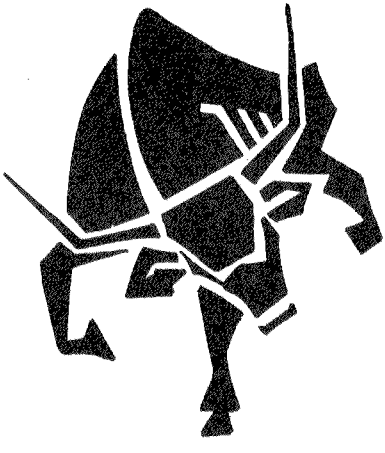

45

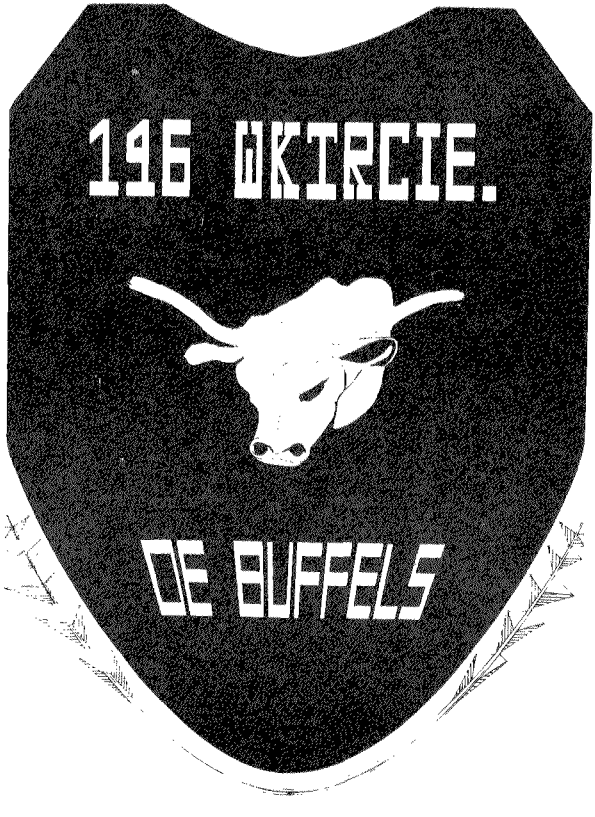

55

44

STUDIEKRING MILITAIRE FOLKLORE

DE EMBLEMATIEK DER PARATE EENHEDEN (III) door L. Verhoeff.

Zesde groep emblemen: zinspeling op de locatie.

C-compagnie - 42 Pantserinfanteriebataljon: een hefschroefvliegtuig en een slang.
Zinspeling op de legering tijdens een oefening, waarbij de compagnie door de lucht werd verplaatst, in een bivak waar slangen voorkwamen.

11 Verbindingsbataljon: een duivelskop (afbeelding 39).
Zinspeling op de locatie van de magazijnen van deze eenheid op de Duivelsberg bij Schaarsbergen.

109 Verbindingsverzorgingsbataljon: een vestingplattegrond en een dolfijn (afbeelding 40).
Zinspeling op de legering in Naarden, de vestingstad en Harderwijk, waar het Dolfinarium is. Door de samenhang der beide motieven wordt de eenheid in optreden, ondanks het verschil in locatie, tot uitdrukking gebracht.

120, 121, 122 en 123 Rayonsverbindingscompagnie en 114 Taperelayeercentracompagnie van 106 Verbindingsbataljon: respectievelijk de dierenriemfiguren Schorpioen, Waterman, Boogschutter en Tweelingen en het sterrebeeld Orion (afbeelding 41).
Zinspeling op de namen der rayonverbindingscentra Schorpioen, Waterman, Boogschutter en Tweelingen, die door de rayonverbindingscompagnieën worden bemand.
Voorts beeldt de laatste figuur de centrale-woordroepnaam Orion uit; deze naam werd gekozen vanwege de welluidendheid en omdat dit sterrebeeld bestaat uit twee delen, Castor en Pollux, die hun naam geven aan de twee in te richten taperelayeercentra.

14 Herstelcompagnie: een paard met een tandkrans.
Het paard zinspeelt ophet voormalige Remontedepotte Nieuw Milligen, alwaar de compagnie is gelegerd.

13 Bevoorradingscompagnie: een dinosaurus (afbeelding 42).
Tijdens een verblijf in Hohne werden twee enorme veldkeien gevonden, naar welker gewichten tijdens een wedstrijd moest worden geraden. In die tijd was de televisieserie The Flintstones, een Amerikaans gezin uit het Stenen Tijdperk, zeer populair, zodat men het merkwaardige huisdier van deze familie, Dino de Dinosaurus als embleemfiguur aannam.

Zevende groep emblemen: zinspeling op de taak of wijze van optreden.

16 Pantserinfanteriebataljon: een gebalde vuist (afbeelding 43).
Zinspeling op de pantsering.

Staf- en verzorgingscompagnie - 17 Pantserinfanteriebataljon: vier pijlen (afbeelding 26).
Zinspeling op de dienstenverlenende taak ten opzichte van de vier andere compagnieën.

A-Compagnie - 42 Pantserinfanteriebataljon: een schaakspelpaard.
Zinspeling op de sprongsgewijze verplaatsingen.

B-Compagnie - 42 Pantserinfanteriebataljon: een buldogkop.
Zinspeling op het agressieve en vasthoudende optreden.

52

53

42

46

54

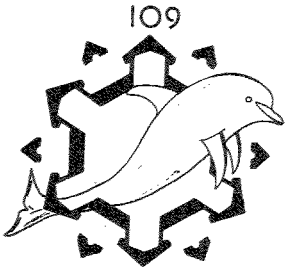

40

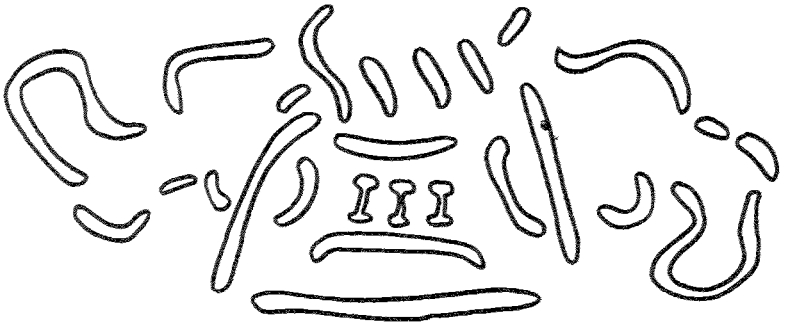

56

51

103 Verkenningsbataljon: een elandsgewei (afbeelding 44).
Dit gewei is het brandmerk van de Trakehner, een Pruisisch paardenras, dat bekend staat om zijn soberheid, eenvoud en trouw. Deze eigenschappen van dit dier (en natuurlijk ook het feit dat het een paard is) spreken de cavaleristen van dit bataljon sterk aan.

14 Afdeling Veldartillerie: een aanstormende stier (afbeelding 45).
Zinspeling op onverzettelijkheid, gebundelde kracht en snelheid van optreden.

19 Afdeling Veldartillerie: een mammoet (afbeelding 15).
Zinspeling op snelheid, nauwkeurigheid en massiviteit van inzet.

25 Afdeling Lichte Luchtdoelartillerie: een vleermuis (afbeelding 46).
Zinspeling op het zien bij duisternis.

45 Afdeling Lichte Luchtdoelartillerie: een arm en hand, die een vliegtuig grijpt (afbeelding 47).
Zinspeling op de schietbuis en het plotseling treffen van het doel

101 Artilleriemeetafdeling: een cirkel en een driehoek.
Zinspeling op de triangulatiewerkzaamheden.

11 Geniebataljon: een bison op een brug boven golven (afbeelding 48).
Zinspeling op de bouwende en varende taak van de genie en de kracht en deugdelijkheid van het gebouwde.

13 Pantsergeniecompagnie: een bever.
Zinspeling op het bouwen te water en te land. Om dit in beeld te brengen koos men de hinderlijk ijverige Willem Bever uit de televisieserie De Fabeltjeskrant.

11 Treinenbataljon: een paard en een wiel (afbeelding 49).
Zinspeling op de vroegere werkwijze van de legertros: met door paarden getrokken karren. Om de snelheid en betrouwbaarheid uit te drukken is het paard galopperend afgebeeld.

42 Treinenbataljon: een huifkar (afbeelding 50).
Zinspeling als bij 11 Treinenbataljon.

Stafcompagnie - 103 Intendancebataljon: een uil, die onder zijn vleugels een pen en een rol papier en in zijn klauwen een sleutel houdt.
Zinspeling op de werkzaamheden op stafgebied en het besturen van intendanceëenheden.

13 Bevoorradingscompagnie: een bij.
Zinspeling op de constante arbeid, de combinatie van bevoorradings- en transportwerkzaamheden en de achter schijnbare verwarring schuilgaande organisatie en leiding.

111 Gemengde-intendanceaanvullingsplaatscompagnie: een hamster met kazen en jerrycans (afbeelding 51).
Zinspeling op de taak van het opslaan en op de gevoerde goederen: levensmiddelen en benzine, olie en smeermiddelen.

113 Algemene-uitrustingaanvullingsplaatscompagnie: een eekhoorn (afbeelding 52).
Zinspeling op de verzamelactiviteiten.

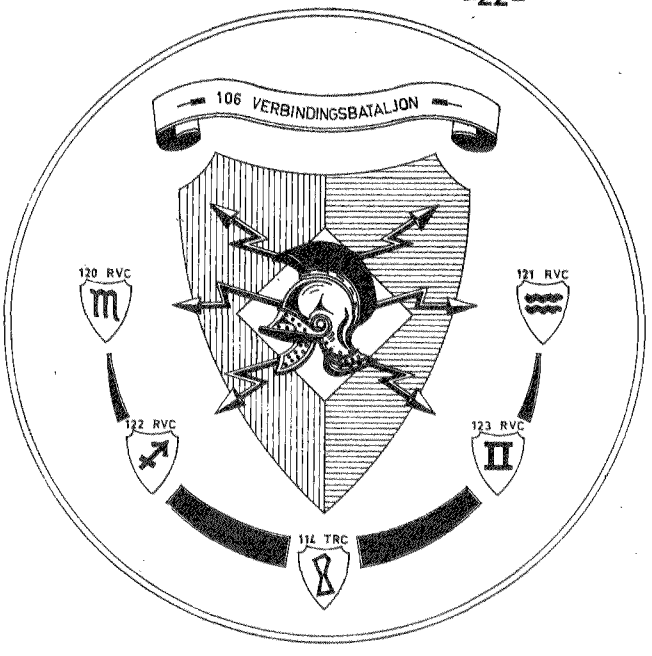

41

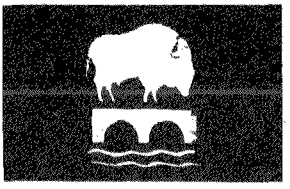

48

57

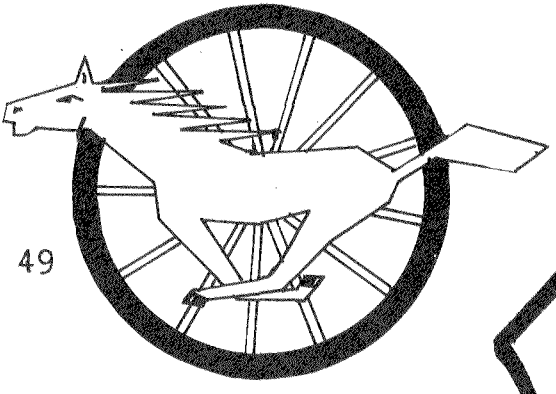

49

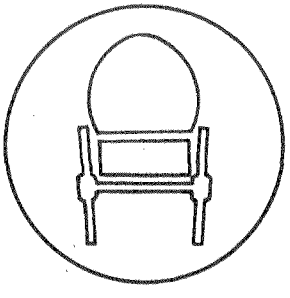

50

43

121 Gemengde-intendanceaanvullingsplaatscompagnie: een handlanger met een kaas en een jerrycan (afbeelding 53).
Zinspeling op de gevoerde goederen.

123 Brandstofvoorzieningscompagnie: een jerrycan en een anker (afbeelding 54).
Zinspeling op het feit, dat motorbrandstoffen per pijplijn over een rivier kunnen worden gebracht.

146 Werktroepencompagnie: een buffel (afbeelding 55).
Zinspeling op het doorgaanszware werk.

101 Technische-dienstbataljon: een gekroonde leeuwekop met een steeksleutel in de bek en het legerkorpsembleem als achtergrond (afbeelding 56).
Zinspeling op het regeren over technische-diensteenheden. De leeuw heeft, in tegenstelling tot het algemeen heraldisch gebruik, een vriendelijke gelaatsuitdrukking om het dienende karkater van de technische dienst weer te geven.

106 Technische-dienstbergingspeloton: een olifant.
Zinspeling op het zware bergingswerk.

41 Geneeskundige Compagnie: een hospitaalsoldaat met rode-kruistas en draagbaar (afbeelding 57).
Zinspeling op de taak. Voor de hospitaalsoldaat koos men Fred Flintstone, de hoofdpersoon in de reeds genoemde Amerikaanse televisieserie.

829 en 832 Zware Transportcompagnie: De Franse stripfiguur Obelix met zijn menhir.
Zinspeling op de zware transportcapaciteit.

(Wordt vervolgd. Auteursrechten voorbehouden aan de schrijver).

Afbeeldingen.
39. Plakplaatje van het 11 Verbindingsbataljon. Afmetingen 11 x 13 cm. Kleuren: oranje en zwart op witte achtergrond.
40. Sjabloon van het 109 Verbindingsverzorgingsbataljon. Grootste afmetingen: 17 x 17 cm. Kleuren: dolfijn rood, plattegrond en letters blauw, achtergrond wit.
41. Embleem op een kerstkaart van 106 Verbindingsbataljon. Afmeting: 8,5 cm middellijn.
42. Schildering op steen voor het legeringsgebouw van de 13 Bevoorradingscompagnie. Kleuren: geel en bruin op wit.
43. Embleemschild van het 16 Pantserinfanteriebataljon. Grootste afmetingen: 13,5 x 14,5 cm. Kleuren: witte vuist op groen hartschild in rood vierkant op groen schild, groene eikenbladeren, gele hoorn en wit zwaard op rood schild, bataljonsnaam in witte, regimentsnaam in rode letters op groen lint met rode voering, hert in zwarte omtrek op witte achtergrond.
44. Embleemschild van het 103 Verkenningsbataljon. Afmeting: 11,5 cm. middellijn. Kleuren: wapenembleem zilver, bataljonsembleem goud, regiments- en bataljonsnaam goud op lichtblauw, achtergrond donkerblauw met zilveren rand.
45. Stempel van de 14 Afdeling Veldartillerie. Grootste afmetingen: 7,5 x 8,5 cm.
46. Vaantje van de 25 Afdeling Lichte Luchtdoelartillerie. Grootste afmetingen: 32 x 52 cm. Kleuren: vleermuis geel, achtergrond zwart met rood ombiesd.
47. Naambord aan het legeringsgebouw van de 45 Afdeling Lichte Luchtdoelsartillerie. Kleuren: zwarte arm, rood vliegtuig, gele achtergrond met zwarte bies.

48. Gesjabloneerd embleem op een voertuig van het 11 Geniebataljon. Kleuren: witte figuren op groene ondergrond.
49. Ontwerp voor het embleem van het 11 Treinenbataljon. Grootste afmetingen: 72 x 49 mm. Kleuren: paard geel, wiel zwart (later bruin uitgevoerd).
50. Vignetje van het 42 Treinenbataljon. Afmeting: 37 mm middellijn.
51. Embleemtegel van de 11 Gemengde-intendanceaanvullingsplaatscompagnie . Afmetingen: 15 x 15 cm. Kleuren: hamster bruin in groen uniform met emblemen in natuurlijke kleuren, jerrycans groen, kazen geel, cijfers en letters blauw, geel, rood, bruin en groen op witte achtergrond.
52. Sjabloon van de 113 Algemene-uitrustingaanvullingsplaatscompagnie. Grootste afmetingen: 13,5 x 15,5 cm.
53. Sjabloon van de 121 Gemengde-intendanceaanvullingsplaatscompagnie. Grootste afmetingen 15 x 15 cm. De cijfers I en III worden respectievelijk door het klasse I - en het klasse III-peloton gevoerd.

Zr. Ms. Ramtorenschip "KONING DER NEDERLANDEN"
te MALTA op 20 maart 1878.

door J.K.M. Bottema.

Zijner Majesteits Ramtorenschip "KONING DER NEDERLANDEN", onder bevel van den kapiteinter zee W. ENSLIE, op uitreis naar Nederlands Oost Indie, liep in de namiddag van 20 maart 1878 de haven van Malta binnen.
In de haven lagen drie gepantserde Engelse oorlogsschepen, de DEFENCE, SHANNON, BLACK PRINCE, allen van de Channelfleet, terwijl later de MINOTAUR, voerende de vlag van vice-admiraal Lord JOHN HAY zich bij deze scheepsmacht voegde.
Kapitein ter zee ENSLIE schrijft over de Engelse schepen: "Deze schepen waren monsters van afmetingen, maar met hoogst fijne vormen; netheid van schip, tuig en equipage kwam de volmaaktheid nabij. Maar met uitzondering van de SHANNON waren ze uit de tijd door geringe pantsering en bewapening en inferieur aan de "KONING DER NEDERLANDEN" en ik geloof dat in geval van actie laatstgenoemde veel kans zou hebben te overwinnen."
Toen de Britse vice-admiraal bij zijn tegenbezoek informeerde waar de plaats van de commandant tijdens een gevecht was, zei hij: "You are right, for I am killed within the first five minutes on board the MINOTAUR."
Verifiëren we deze uitspraken van beide officieren dan leert ons de tabel en de figuren 1 tot en met 5 de waarheid ervan.
Nederland bezat in dit tweede ramtorenschip van de Marine een slagschip gelijk de grote naties bezaten en in vele opzichten superieur in bewapening en pantsering.
Ook Engeland had enige torenschepen, de MONARCH, DEVASTATION, schepen van 8 tot 10.000 ton.
De "KONING DER NEDERLANDEN" was het laatste slagschip dat voor onze Marine was gebouwd. Wel bestonden er voor de eerste wereldoorlog plannen voor de bouw van slagschepen, bestemd voor de dienst in Indië evenals juist voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog een slagkruiserplan bestond. Gerealiseerd zijn die plannen niet.
Na de zeventiger jaren bouwde men een klein-materieel vloot, benevens enige kruisers (schroefstoomschepen 1ste klasse). Tegen de eeuwwisseling kwam het "kleine pantserschip", een miniatuur slagscheepje.
Het is een interessante vraag hoe onze navale kracht zich zou hebben ontwikkeld als men typen als de "PRINS HENDRIK" en de "KONING DER NEDERLANDEN" voortgezet had te bouwen, desnoods als pantserkruisers; men had dan over grote schepen kunnen beschikken die tenminste in één opzicht, artillerie, pantser of snelheid, superieur waren.
Andere mogendheden, vele de mindere van ons, bezaten wel slagschepen tot aan het achter het land vermelde jaartal:
Engeland-1960, U.S.A.-1972, Duitsland-1944, Japan-1945, Frankrijk-1968, Italië-1948, Rusland-1949, Oostenrijk-1918, Argentinië-1957, Brazilië-1952, Chili-1958, Spanje-1937, Griekenland-1918, Turkye-1948.

Bronnen: Jaarboekje K.M. - 1878.
Jane's Fighting Ships - 1898.
British Battleschips - Parkes - 1966.

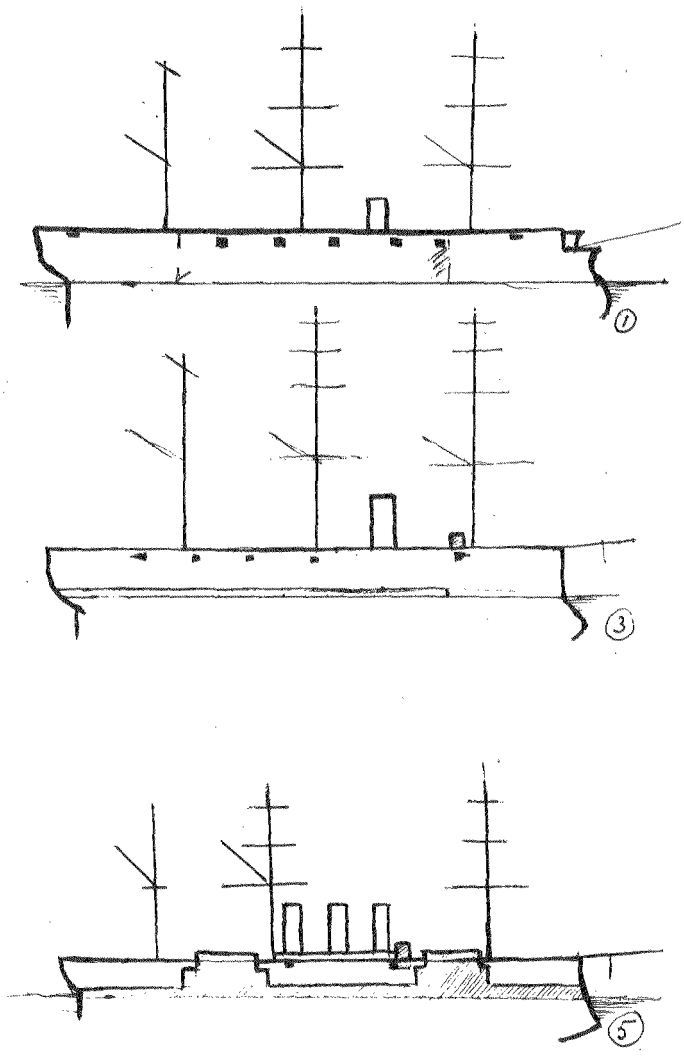
①
③
5

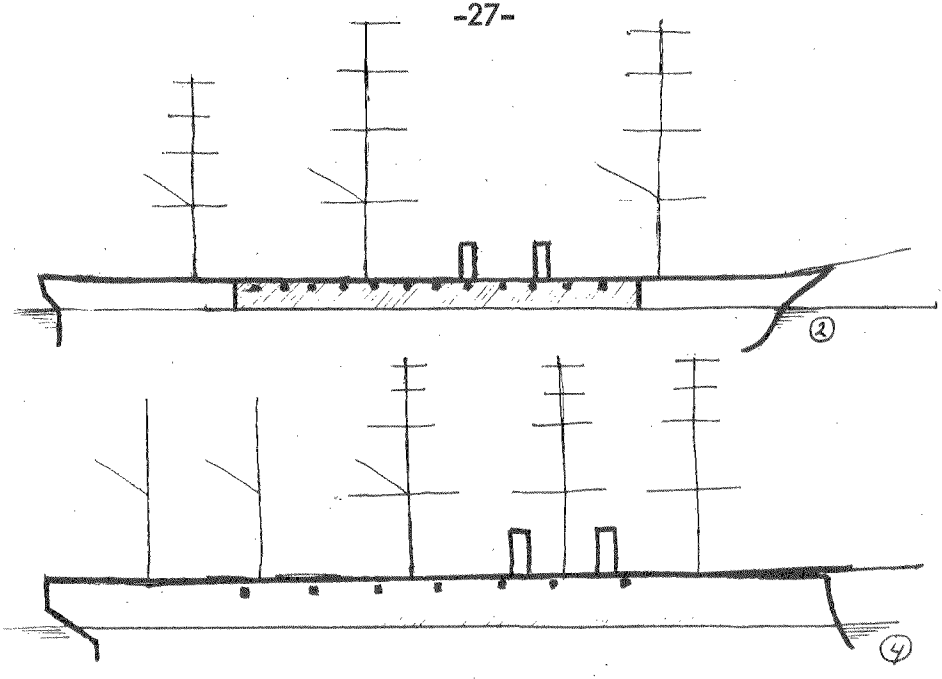

1.	DEFENCE 1861	6150 ton snelh.10.7 mijl	bewapening: 2 x 20 cm 14 x 17 cm	pantser: 120 m/m
2.	BLACK-PRINCE 1861	9210 ton snelh.13.6 mijl	bewapening: 4 x 20 cm 24 x 17 cm 4 x 8 cm	pantser: 120 m/m
3.	SHANNON 1877	5600 ton snelh. 12.2 mijl	bewapening: 2 x 25 cm 7 x 23 cm 6 x 8 cm	pantser: 225 m/m
4.	MINOTAUR 1863	10.690 ton snelh. 14.3 mijl	bewapening: 17 x 23 cm 2 x 8 cm	pantser: 125 m/m
5.	KONING DER NEDER-LANDEN 1874	5.400 ton snelh. 13 mijl	bewapening: 4 x 28 cm 4 x 12 cm	pantser: 225 m/m

MARS ET HISTORIA

Ondergetekende (naam en voorletters) .....

Wonende (volledig adres) .....

meldt zich aan als lid van de Nederlandse Vereniging ter beoefening van de Militaire Historie met een jaarlijkse contributie van

ƒ ..... (minimum ƒ 20,--)

Gironummer Penningmeester 14700 t/n van Algemene Bank Nederland te Den Helder.

(Plaats en Datum)

(Handtekening)

IN TE ZENDEN AAN: Administratie de heer F.J. van Lier
p/a District KMar/Klu BRD
NAPO 890
VELDPOST UTRECHT

Bracht u al een lid aan? GEBRUIK DIT FORMULIER.

AANMELDINGSFORMULIER BEZOEK RIJKSMUSEUM

Ondergetekende .....

wenst deel te nemen aan het bezoek aan de Afdeling Vaderlandse Geschiedenis van het Rijksmuseum te Amsterdam op zaterdag 17 februari 1973 te 14.00 uur

Te ....., 1973

Gevraagd: Mariniershelm vóór 1940

KNIL-tropenhoed

NIEUW GUINEA - tropenhoed

Ruiling mogelijk, Piet Hasenbos, Echternachlaan 626
Eindhoven.

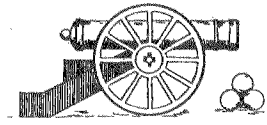

STICHTING
ARTILLERIEVERZAMELING
OLDEBROEK

O P R O E P

"De Stichting Artillerieverzameling Oldebroek probeert een stel artillerie-paukenkleden te bemachtigen. Zij heeft momenteel de beschikking over die van de muziek van 5 RVA, maar heel vaak worden die gebruikt door het Artillerietrompetterkorps. Het paukenpaard, dat sinds een jaar het trotse bezit is van de verzameling, staat er dan wat "onttakeld" bij. De beheerder (p.a. ASK, Legerplaats bij Oldebroek, post 't Harde) of de secretaris (Th. Mann- Bouwmeesterlaan 19, Den Haag) ontvangen gaarne tips, die kunnen leiden tot verwerving van een extra stel kleden."

CORRESPONDENTEN DER STUDIE-AFDELINGEN

(1) de studie-afdeling,'KRIJGSGESCHIEDENIS, KORPSGESCHIEDENIS K.L.'
o.l.v. E.W. van Popta, Columbusstraat 260, 's-Gravenhage

(3) de studie-afdeling, 'UNIFORMKUNDE'
o.l.v. Dr. F.G. de Wilde, Jan Steenlaan 62, Naarden

(4) de studie-afdeling 'RIDDERORDEN EN ONDERSCHEIDINGEN'
o.l.v. H.G. Meyer, Jonkerstraat 55, Weurt bij Nijmegen

(5) de studie-afdeling 'MILITAIRE EMBLEMEN'
o.l.v. B.C. Cats, Aagje Dekenlaan 87, Bussum en
C. van Ekeris, Tesselschadelaan 147, 's-Gravenhage

(6) de studie-afdeling, 'WAPENS EN MUNITIE' - VACANT

(7) de studie-afdeling 'MILITAIRE MUZIEK'
o.l.v. Mr. R.A. Schimmel, de Mildestraat 57, 's-Gravenhage

(10) de studie-afdeling 'NAPOLEONTICA'
o.l.v. Mr. A. Telders, Kleine Haagse Kade 62, Gorinchem

(11) de studie-afdeling 'TWEEDE WERELDOORLOG'
o.l.v. J.H.M. Berlemon, Paramariobostraat 63, Leiden

(12) de studie-afdeling 'MILITAIRE EN CIVIELE MINIATUURFIGUREN'
o.l.v. A.J. Weekenstroo, Heerenstraat 9-11, Buren

(16) de studie-afdeling 'MILITAIRE GENEALOGIE'
o.l.v. Ir. Ch.C. van der Vlis, Anna van Burenlaan 59, Haarlem

(17) de studie-afdeling 'MILITAIRE FOLKLORE'
o.l.v. L. Verhoeff, Gevers Deynoetweg 50, Scheveningen

(19) de studie-afdeling 'KONINKLIJKE LUCHTMACHT'
o.l.v. H.J. Schakelaar, Utrechtseweg 411, De Bilt

(20) de studie-afdeling "KNIL"
o.l.v. W.R. van der Weide, Velperweg 147, Arnhem

INTERESSEGEBIEDEN, WAAR (NOG) GEEN STUDIE-AFDELINGEN VOOR ZIJN OPGERICHT:

(2) 'tradities en ceremonieel'
(8) 'Vestingbouw, kasteelkunde, militaire gebouwen'
(9) 'Koninklijke Marine - geschiedenis, scheepsbouw, varende Marine - '
(13) 'Vaandels'
(14) 'Eerste Wereldoorlog'
(18) 'Militaire voertuigen, tanks'
(21) 'Militaire bibliografie, tijdschriften'

*** De tussen haakjes geplaatste nummers zijn indicaties t.b.v. de ledenlijst.